

BN'ers doen aangifte vanwege deepfakeporno, maar daders zijn lastig aan te pakken

Link naar artikel: <https://www.volkskrant.nl/tech/bn-ers-doen-aangifte-vanwege-deepfakeporno-maar-daders-zijn-lastig-aan-te-pakken~ba901064/>

Nederlandse presentatoren en politici doen aangifte vanwege neppornofilmjes, gemaakt met AI. Het verspreiden van dit soort deepfakes is strafbaar, maar daders zijn moeilijk aan te pakken. 'Duizenden Nederlanders kijken naar deepfakeporno, maar blijkbaar zit daar niemand van de toezichhouders bij.'

[Laurens Verhagen](#) 20 maart 2024, 15:47

Wat zijn deepfakes?

Deepfake is de verzamelterm voor video's die met behulp van kunstmatige intelligentie zijn gemaakt en waarin het hoofd van de ene persoon digitaal over een ander wordt geplakt. Op die manier is het mogelijk om iedereen te laten figureren in een situatie die nooit heeft plaatsgevonden of dingen te laten zeggen die deze persoon nooit heeft gezegd. Het 'deep' van deepfake is afkomstig van 'deep learning', de methode die wordt gebruikt om AI te trainen en waarmee dit soort materiaal wordt gefabriceerd.

Deepfakes kunnen worden gebruikt voor nuttige of grappige doeleinden, maar in de praktijk zijn het bijna altijd 'deepnudes'. Hierbij plakken zolderkamerhobbyisten het hoofd van een bekende vrouw digitaal op het lichaam van een pornstar, waardoor het lijkt alsof ze in een pornofilm speelt.

De technologie hierachter [bestaat al jaren](#), maar de drempel om dit te maken is de laatste tijd flink verlaagd. Op internet bestaan kant-en-klare programma's waarmee iedereen dit kan doen, ook zonder programmeerkennis.

Over de auteur

[Laurens Verhagen](#) is wetenschapsredacteur van *de Volkskrant*. Hij schrijft over technologie en de impact van kunstmatige intelligentie op de maatschappij.

Waarom komt iedereen nu in actie?

Aanleiding voor de aangiften van verschillende BN'ers (onder wie presentatrice Héléne Hendriks, ondernemer Olcay Gulsen en BBB-leider Caroline van der Plas) is de [berichtgeving in het AD](#) eerder deze week. De krant beschrijft een praktijk die al tijden aan de gang is: populaire pornosites die zich specialiseren in deepfakes waarin beroemdheden te zien zijn. Sommige van die sites hebben een aparte categorie voor Nederlanders.

Het AD meldde dinsdag dat 'tientallen bekende Nederlanders, Tweede Kamerleden en leden van het Koninklijk Huis' in deepfakepornovideo's figuren, die vaak tienduizenden keren zijn bekeken. Hierna kwam de bal aan het rollen. Demissionair minister van Justitie Dilan Yesilgöz riep op X slachtoffers op aangifte te doen: 'Misselijkmakend en bovendien strafbaar. Doe alsjeblieft aangifte!'

Het bestaan van dit soort video's noch de aandacht ervoor is echter nieuw. Bekend is de documentaire *Welmoed en de sexfakes*, die presentatrice Welmoed Sijtsma eind 2022 maakte. Hierin ging ze op zoek naar de man die haar beeltenis gebruikte.

Is het maken van deepnudes strafbaar?

Ja. De rechtbank in Amsterdam [veroordeelde](#) de man die de beeltenis van Sijsma gebruikte in november vorig jaar tot een voorwaardelijke taakstraf. 'Schokkend en smakeloos', zo omschreef de rechtbank de video, waarmee de 'seksuele autonomie en seksuele privacy' van het slachtoffer ernstig zouden zijn geschaad.

De rechtbank stelde dat deepfakes, ook al wordt deze term niet letterlijk genoemd, onder [artikel 139h](#) van het Wetboek van Strafrecht vallen, net als bijvoorbeeld wraakporno. Hierbij gaat het om het vervaardigen van beelden van seksuele aard van een persoon die, in de woorden van de rechtbank, 'zodanig echt lijken dat het op het eerste gezicht niet duidelijk is dat het gaat om beelden die gemanipuleerd zijn'.

Hoe zit het met de sites die dit soort beelden publiceren?

Ook die zijn strafbaar, zegt media-advocaat Otto Volgenant van Boekx Advocaten: 'Iedereen die meehelpt om dit soort materiaal te faciliteren, is strafbaar. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor een partij die de betalingen regelt.'

Er zijn regels en wetten genoeg, stelt Volgenant, maar het grote probleem is de handhaving. 'Er kijken vele duizenden Nederlanders naar deepfakeporno, maar blijkbaar zit daar niemand van de toezichhouders bij.' De jurist ziet bij de Autoriteit Persoonsgegevens, het Commissariaat voor de Media, Justitie en de Autoriteit Consument en Markt geen prioriteit op dit punt: 'Ze komen pas in actie als het onderwerp in het nieuws is.'

Wat vervolging extra lastig maakt, is dat de internetbedrijven achter de pornovideo's meestal niet geregistreerd zijn in Nederland of Europa, maar in schimmige tropische oorden. Maar onmogelijk is het niet, stelt Volgenant: 'Het is een kwestie van tijd, budget en prioriteit, maar justitie kan wel degelijk wat doen.'

Uiteindelijk zou het hele probleem van online seksueel geweld, waar deepfakes een onderdeel van zijn, niet achteraf moeten worden aangepakt, maar preventief, bepleit de jurist. 'Iedereen die dit aanbiedt, moet weten: ik ga gepakt worden.'